

ตามรอยโค

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม ๕ กรกฎาคม ๒๕๕๒

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เรื่องการภาวนานะ เรื่องการภาวนามันเป็นสิ่งที่ว่า ถ้าเราทำได้จริงนะ ทำไมสังเกตได้ว่าหลวงตาครูบาอาจารย์ เวลาท่านกราบพระพุทธเจ้านะ กราบจากหัวใจ กราบด้วยความซาบซึ้ง กราบด้วยการรู้บุญรู้คุณ ทั้งๆ ที่เรากับพ่อแม่เนะ พ่อแม่มีบุญคุณมากนะ โอ้ความกุ่นชินของเรา มันยังไม่ค่อยสนิทขนาดนั้นเลย แต่เวลาใครเห็นธรรม แล้วกราบพระพุทธเจ้านี้

พูดถึงทางวิทยาศาสตร์เห็นไหม ทางสังคมนิยมเขาบอกเลยนะว่า พ่อแม่ไม่มีบุญคุณ เป็นหน้าที่ สังคมนิยมเขาพูดถึงวัตถุนิยม เพราะเขาสอนเด็กๆ ใจว่าพ่อแม่เนะไม่ต้องเคารพ พ่อแม่เนะเป็นหน้าที่ มีหน้าที่ต้องเลี้ยง เขาพูดกันอย่างนั้นเห็นไหม เพราะเขาคิดของเขา เพราะเขาเข้าถึงความรู้สึกอันนี้ พูดถึงทางโลก พ่อแม่เนะเป็นหน้าที่ สังคมนิยม

แต่ถ้าพูดถึงเรา เราเข้าถึงความรู้สึกนะ อย่างเช่นบางคนนะ โอ้โห รักพ่อรักแม่นี้ รักแบบโอ้โฮสุดขยอเลย เพราะนั่นใจของเขาเป็นธรรม ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องแสดงออกของคนดี แล้วพ่อแม่ของเรา ถ้าเราไม่ดูพ่อแม่ของเรา แล้วเราจะไปคูที่ไหน เพื่อนคบเพื่อน โอ้พ่อแม่มันยังไม่เอาเลย แล้วมันจะเอาเราหรือ ถ้าพ่อแม่เขาก็อังไม่ดูแลเห็นไหม พูดถึงหัวใจ แต่พวกเราคิดถึงอีกที ว่าพวกเราทำกันไม่ได้ แต่ยังไม่แก้ไม่รู้หรอก มันจะงกรรมกงเกวียนนะ พอเรามีครอบครัวขึ้นมา เราแก่ขึ้นมาแล้วใครจะมาดูแลเรา

แล้วพูดถึงรัฐสวัสดิการเห็นไหม ก็รัฐสวัสดิการดูแล ถ้าพูดถึงเข้าถึงศาสนา มันจะซึ่งบุญซึ่งคุณมาก แล้วตัวศาสนาถ้าใครภาวนาได้นะ แล้วการภาวนานี้มันเป็นหนึ่งในเดียวมันไม่มีสอง มันพูดต้องเหมือนกัน นี่เวลาเขาพูดนะ อย่างเช่น โยมถามเมื่อกี้ บอกว่าเวลานั่งภาวนาไป พอจิตมันสงบนะเห็นกาย เห็นกายนี้มันสะท้อนหัวใจ นี่พูดถึงคนเห็นใหม่ๆ นะ มันก็มหัศจรรย์มากนะ

แต่ถ้าครูบาอาจารย์ที่เป็น มันเริ่มเหมือนกับ โทษนะ นี่เปรียบเทียบ เหมือนกับ เราเอาสัตว์มาฝึก ดูวัวควายที่ไถนาเป็น เขาเรียกวัวเป็นงาน กับวัวไม่ป็นงาน ราคาต่างกันมากเลย วัวที่เป็นงานเขาต้องเอามาบังคับ เอามาฝึก ฝึกจนวันนั้น สัตว์นั้นทำงานได้ สัตว์นั้นจะมีคุณค่ามาก ราคาจะแพงมาก แต่ไอ้สัตว์ที่มันทำงานไม่เป็น เขาเอาไว้กินเนื้อ ไว้เชือดเท่านั้นละ

ใจของคน ใจของการภาวนา พอเห็นกาย จิตสงบนี้เหมือนเราเอาสัตว์มาฝึก ถ้าเอาสัตว์มาฝึกนะ มันเห็นการฝึกอันนั้น มันพัฒนาขึ้นไปอย่างนั้น มันฝึกเป็นขึ้นมาแล้ว มันจะรู้งานของมัน นี่เอาสัตว์มาฝึกเห็นไหม วัวหรือควายเอามาเข้าเทียมแอก แอกพังเลย มันตื่น มันไม่ยอมรับ มันคืนจนแอกพังเลย จิตของเราจะเอามันสงบนะ มันจะคืนรนมาก แล้วพอจิตของเรามันเห็นกายอย่างนั้น เห็นกายอย่างนั้นก็เพียงแค่เอาวัวเอาควายเข้าเทียมแอกได้ ยังไม่ได้บังคับให้มันเดินไปนะ เอ็งต้องเดินนะ เอ็งอย่ากระซกนะ เดี่ยวเกวียนกู่พัง เอ็งต้องเดินให้คืนะ ต้องฝึกไปอีกเรื่อยๆ นะ นี่การภาวนาไป

การภาวนาการเริ่มต้นนะ ถ้าจิตมันไม่สงบ เราต้องพยายามทำให้สงบ ถ้าจิตมันสงบแล้วนะ ถ้าจิตสงบแล้วออกวิปัสสนาออกไป การกระทำของมัน มันจะไปอีกแบบหนึ่ง เราคำนการดูจิตมาตลอดเพราะอะไร เพราะเขาพูดเป็นวิทยาศาสตร์ เขาพูดเป็นกฎหมายด้วย เป็นวิทยาศาสตร์ต้องเป็นอย่างนั้น แต่เขาไม่พูดถึงธรรมะ กฎวิทยาศาสตร์นี้เป็นทฤษฎี ถูกต้องไหม ถูก ถูกในทฤษฎี ถูกในสุตมยปิฎก แต่การปฏิบัติจะไม่เป็นอย่างนั้น

ถ้าเป็นอย่างนั้นนะ แสดงว่าคนนั้นไม่เคยเห็น เหมือนกับว่าเขาไม่เคยเอาสัตว์เข้าฝึกฝน อย่างประสาเราวัยรุ่นนะ หรือเด็กๆ มันเห็นวัวเห็นควาย มันก็วัวควายเหมือนกัน มันไม่รู้ว่าวัวควายตัวไหน วัวควายที่ใช้งานได้ กับวัวควายที่ใช้งานไม่ได้ แต่ถ้าคนไถนาที่เขารู้เลย เขาเอาวัวเอาควายเข้าแอกเข้าคันไถนะ มันคืนตายเลยถ้ามันไม่เคยทำ แต่พอวิทยาศาสตร์ เราเป็นเด็กเห็นไหม วัวก็คือวัว วัวมันแตกต่างกันตรงไหน วัวก็คือวัว แต่มันไม่เป็นนะ แต่ถ้าคนเป็นนะ วัวเป็นงาน กับวัวไม่ป็นงานต่างกัน

นี่เหมือนกันเวลาพูดถึงธรรมะ คนที่หัวใจเป็นธรรมะพูดมา กับคนที่หัวใจไม่เป็นธรรมะพูดมา ต่างกัน พูดธรรมะเหมือนกัน ต่างกันมากเลย เห็นไหมบอกเลยนะ เพราะเราเองเราก็พูดบ่อย เห็นไหมในมหายาน ไร้ง่ายๆ นะ ละชั่วทำดี ละชั่วทำดี

เท่านั้น ธรรมะสอนเท่านี้ ละความชั่ว ทำความดีเท่านั้นแหละ แล้วทำได้ไหมละ พระพุทธเจ้าสอนง่ายๆ เลย ไม่ทำความชั่ว ทำแต่ความดี และในที่สุดทำให้จิตผ่องแผ้ว ทำแค่นี้แหละ แต่เวลาทำขึ้นมาจะเกือบเป็นเกือบตาย เพราะอะไร เพราะกลัวจะเอาเราไว้ในอำนาจของเรา หัวใจจะเอามันไว้นะ พอมันคืนของมันนะ มันไปขนาดไหน

ฉะนั้นพอเรากำหนด พุทโธ พุทโธ พุทโธ นี่ พอกำหนด พุทโธ พุทโธ เป็นปัจจัยตั้ง เป็นสันตสิทฺฐิโก พอจิตมันสงบขึ้นมา ความสงบของจิต คนถ้าจิตสงบ มันจะพูดเรื่องความสงบถูกต้อง ถ้าจิตออกใช้ปัญญา มันจะพูดถึงปัญญาถูกต้อง แต่ในเวลาเราจิตเราสงบแล้ว จิตเราสงบใช่ไหม พอจิตเราสงบเราเห็นกาย พอเห็นกายขึ้นมา พอเห็นกายขึ้นมา มันสะท้อนหัวใจมาก นี่การสะท้อนหัวใจ

เรานะ เรานี้จะฝึกวัจจิกคยา เราก็ไปจับวัจจิกคยา จับมันก่อน ทำความคุ้นเคยกับมันก่อน ความคุ้นเคยเสร็จแล้ว เขาพยายามจับเข้ามาเทียมแอกเทียมไถ เทียมไถแล้ว ทำอย่างไรก่อน นี่จิตก็เหมือนกัน พอมันไปเห็นกาย เราจะจับวัจจิกคยาเข้าแอกอย่างไร เราจะจับวัจจิกคยาเข้าแอกอย่างไร งงไหม

อันนี้ในฝ่ายอภิธรรม ใครเห็นนิมิตนิมิตผิดหมด ทุกอย่างผิดหมด เห็นนิมิตก็อย่างหนึ่ง เห็นจิตก็อย่างหนึ่ง ถ้าไม่เห็นนิมิต ต้องเห็นจิต ต้องเห็นต้องจับต้องต้อง ถ้าไม่มีการเห็นการจับการต้อง เราทำอะไร เห็นไหมเราทำอะไรไม่ได้ จิตมันต้องสงบ พอจิตมันสงบขึ้นมาแล้วมันจะรู้จักตัวมันเอง แล้วมันจะเกิดการแก้ไข นี่พอจิตมันสงบเห็นกายขึ้นมา แล้วสังเวชนะ น้ำตาไหลนะ แล้วมันขนพองสยองเกล้านะ

มันเป็นเรื่องธรรมดา เพราะธรรมดาพอจิตมันสงบเข้าไปแล้ว เหมือนเรา เราเปรียบอย่างนี้ประจันนะ โทษนะ ไม่ใช่ว่าเพชรธรรมดานะ เรามีโคตรเพชรกัน แล้วเราเก็บไว้ในตู้เซฟ แล้วเราลืม หาไม่เจอ รู้ว่ามีเพชรแต่หาไม่เจอ หาอยู่นั่นแหละ หาอย่างไรก็หาไม่เจอ หาทั้งชีวิตก็หาไม่เจอ

แล้วพอทำพุทโธๆๆ หรือกำหนดปัญญาอบรมสมาธินะ บังเอิญไปทำงานนะ ไปเปิดเข้าไปเจอเพชร มันอยู่ตรงหน้าเราเลย เราจะมีความรู้สึกอย่างไร เราทำงานอยู่นะ เราพยายามเสาะหาอยู่ แล้วไปเจอเพชรนี้เราจะมีรู้สึกอย่างไร พอจิตมันสงบนะ พอมันไปเห็นกายเห็นต่างๆ นะ อาการมันจะเป็นอย่างนั้น มันเห็นปั๊บ เราถึงบอกว่ามันเห็นกิเลส ใจ มันเห็นกิเลสเห็นเรา เราจะบอกเลยนะ เวลาจิตใครสงบนะ จิตเห็นอาการของจิต

หรือจิตเห็นกาย เราจะเปรียบเหมือนกับเห็นโคโนเสาร์ โคโนเสาร์นะ มันเป็นสัตว์ที่สูญพันธุ์ไปแล้ว มันเป็นสัตว์ดึกดำบรรพ์ แต่เรารู้ได้เพราะมันมีฟอสซิล มันมีต่างๆ เรารู้ได้อันนี้ก็เหมือนกัน จิตของเรา กิเลสของเรานี้เรารู้ได้ ทุกคนรู้ได้ว่าเรานี้มีกิเลส เพราะเรามีวิชาถึงเกิดมา แต่เราไม่รู้ว่ามันอยู่ตรงไหน เราไม่รู้ว่ามันอยู่ที่ไหน แล้วเราไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรกับมัน

แต่พอจิตเราสงบ แล้วเราไปจับต้องได้ เหมือนกับไปเจอโคโนเสาร์ คำว่าโคโนเสาร์มันเป็นสัตว์ที่สูญพันธุ์ไปแล้ว เป็นสัตว์ดึกดำบรรพ์ กิเลสเกิดตายเกิดตาย ในหัวใจเรานั้นเป็นสัตว์ดึกดำบรรพ์ จิตดวงนี้โคนมารนี้ครอบอยู่ เกิดตาย เกิดตาย มาไม่รู้เท่าไรนับต้นนับปลายไม่ได้

เพราะเอาพระพุทธเจ้าเป็นบรรทัดฐาน พระพุทธเจ้าเวลาย้อนอดีตชาติไป นับต้นนับปลายไม่ได้ คือไม่มีที่สิ้นสุด คือมันสาวไปได้อีกยาวไกล แต่เมื่อถ้าพูดถึงสาวได้ยาวไกล นี่คือปัญญาของพระพุทธเจ้านะ ไม่ใช่ปัญญาของพวกเรานะ ถ้าปัญญาของพระพุทธเจ้า พุทธปัญญาเป็นอจินไตย มันมหัศจรรย์มากนะ ย้อนไปนี่ไม่มีต้นไม่มีปลาย สาวไปไม่มีที่สิ้นสุด

นี่ไงเราถึงเปรียบเหมือนโคโนเสาร์ไง สัตว์ที่สูญพันธุ์ไปแล้ว แต่เรารู้ได้ว่ามันสูญพันธุ์ไปแล้ว แต่พอวิชา มาร อยู่ในหัวใจเรานั้นมันไม่สูญพันธุ์ มันอยู่กับเรา แล้วมันครอบงำจนเราไปไม่เคยสูญพันธุ์ แล้วพอจิตสงบพอไปเห็นมันนะ อาการเห็นไหม โอ้โห น้ำตาไหลพราก ขนนี้พองหมด สะเทือนหมด

นี่การปฏิบัติของครูบาอาจารย์เรา ท่านจะมีความรู้สึก มีอาการอย่างนี้ แต่ที่เขาสอนกันในปัจจุบัน เขาพูดกันเป็นนกแก้วนกขุนทอง แจ้วๆ นะ พิจารณากายเห็นกาย พิจารณาจิตเห็นจิต เราไม่เชื่อ เราไม่เชื่อเลยนะ ในหัวใจนี้ไม่เคยเชื่อ ไม่เชื่อเพราะอะไร เพราะเราเคยประสบการณ์มา เวลาเราประสบการณ์ขึ้นมา และเมื่อวานไปพระก็มาถามอย่างนี้ เขาว่าประสบการณ์นะ เขาพูดโอ้โหชิงชังๆ นะ เราก็ไม่เชื่อ

เราไม่เชื่อเพราะอะไร เพราะมันพูดชิงชังไปโดยกิริยาของจิต กิริยาของจิต กิริยาคือความมองจากลำหยาของจิตของแต่ละคนที่มี อารมณ์อย่างนั้นมันมี ชาติอย่างนั้นมันมี พอมีขึ้นมาเขาก็จับตรงนั้น แล้วเขาทำเป็นองจากลำหยา แต่มันไม่มีเหตุไม่มี

ผลใจ มันไม่มีเหตุผลรองรับ เหตุผลที่ว่ามันเป็นอย่างนั้นได้อย่างไร ทำไมมันถึงเป็นอย่างนั้น มันเป็นมันต้องมีเหตุผล

ความกล้าหาญนะ กล้าหาญทำดีก็ได้ ทำชั่วก็ได้ กล้าหาญนี้มันมีอยู่ที่ข้อมูลดีหรือชั่ว ถ้ามันชั่วมันก็พาชั่วสุดๆ กล้าหาญนะ คูโจรมันปล้นลิ เราเคยเที่ยวมานะ นักเลงนี้เวลาเขาเจอกันนะ เอาปืนกับปืนจ่อหัวกัน ใครเหนียวไวก่อน ใจใครเวลาเดินเผชิญหน้ากัน เอาปืนจ่อหน้ากันเลย แล้วเดินสวนกันเลย ยิ่งตายทั้งคู่ กดเหนียวไกด้วยกันตายทั้งคู่ พิสูจน์ใจกันไง นี่พูดถึงว่าคนบ้าบิ่น มันไม่มีประโยชน์อะไรหรอก

ถ้าบ้าบิ่น มันต้องบ้าบิ่นเห็นไหม คูสืออย่างเช่นเรา เหตุการณ์วิกฤตเห็นไหม คูสือเวลาเกิดอุทกภัยต่างๆ นี่เราฝ่าวิกฤตไปช่วยชีวิตคนอื่น เราสละชีวิตเรานะ สละชีวิตเพราะเขาเกิดเหตุวิกฤต เขาวังหนีกัน เขาหนีภัยกัน เราเผชิญเข้าไปในภัยนั้น เพื่อจะไปช่วยคนอื่น เราสละชีวิตเรา เพื่อตั้งสติปัญญา เพราะเราต้องตาย ใครก็ต้องกลัวว่าเราต้องตาย แต่เราจะเป็นจะตายก็แล้วแต่ เราจะช่วยเหลือคนอื่น เราเดินเข้าไปในนั้นเพื่อจะช่วยเหลือคนอื่น เอ้อ มันมีปัญญาของมัน มันมีสติของมัน มันมีการกระทำของมัน

นี่ก็เหมือนกัน จิตที่มันจะเป็นไป จิตที่มันพัฒนาของมัน มันต้องมีเหตุการณ์อย่างนี้ มันต้องมีความเข้าใจอย่างนี้ ถ้ามีความเข้าใจอย่างนี้ มันจะเป็นความจริงนะ นี่ไม่ใช่พูดเป็นนกแก้วนกขุนทอง ละชั่วทำดี ตัวศาสนาสอนอย่างนี้ แต่คนสอนแล้วสอนจริงหรือเปล่า แต่สอนแล้วดีมันดีของใคร นี่พูดถึงถ้าจิตนะ โดยหลักของเรา คูสือคูมิดเห็นไหม เวลาทำครัวกัน มิดเป็นประโยชน์ไหม มิดนี้เราทำอาหาร เรามาใช้ทำประโยชน์ ก็เป็นประโยชน์เห็นไหม มิดเราทำโทษนะ เราไปทำร้ายใครก็ได้

ปัญญาของเรา เราคิดว่ามันเป็นคุณงามความดี เราคิดว่าสิ่งนี้มันเป็นวิปัสสนา มันทำร้ายเรานะ แต่ถ้าเรามีครูบาอาจารย์เห็นไหม สำคัญมาก เรามองพระที่การประพฤติปฏิบัติมา ส่วนใหญ่เป็นอย่างนี้ มียกเว้นหลวงปู่มั่นและพระพุทฺธเจ้า เพราะท่านไม่มีอาจารย์ที่สามารถจะชักนำได้ ท่านต้องใช้ชีวิตของท่านผจญภัยเอง แต่เวลาครูบาอาจารย์เขาเรียกว่าถือนิสสัย อย่างเราเช่นมีพ่อแม่เนี่ยะ ลูกอยู่กับพ่อแม่มานี้ พ่อแม่ทำงานทุกวันลูกก็นั่งคูอยู่นั่นละ พอลูกนั่งคู พ่อแม่ไม่ต้องสอนหรอก ลูกมันจำได้นะ เข้าขึ้นมาพ่อต้องเข้าครัว พ่อต้องทำอาหารก่อน พ่อแม่ต้องทำอย่างนั้นก่อน

ชีวิตประจำวันมันรู้มันฝึกเอง มันฝึกโดยธรรมชาติไง ขอนิสสัยอยู่กับอาจารย์ อาจารย์ทำให้ดูเป็นตัวอย่าง อาจารย์ทำให้ดูเป็นตัวอย่างนะ ดั้งแต่ตีเท่าไร ทำงานเท่าไร กำหนดอย่างไร แล้วเราทำเองนี่เป็นอย่างนั้นไหม ถ้าไม่เป็นอย่างนั้น เสร็จบวชเห็นอาจารย์นะ เช็ดบาตรเสร็จก็ส่องนะ ส่องดูว่าอากาศมันมีรอยร้าวไหม ใ้หนึกเห็นยกขึ้นด้วย พอถึงเวลาเราก็เช็ดบาตรบ้าง แล้วก็ยกส่อง ทำให้เป็นเหมือนวิถีชีวิตที่อาจารย์ทำ แต่ไม่รู้ทำเพื่ออะไร ไม่รู้ แต่อาจารย์เขาทำเขารู้ เขายกขึ้นมาส่องบาตรเพื่อให้เห็นรอยร้าวรอยร้าวของมัน แต่เราเห็นท่านยกเราก็กตามนะ แต่ไม่รู้ส่องไปทำไม

อยู่กับครูบาอาจารย์เห็นใหม่ ท่านทำเป็นตัวอย่าง เราทำด้วย เราศึกษาด้วย เราเข้าใจด้วย เราจะได้เข้าใจเหตุการณ์การกระทำ หรือว่าเหตุผลเหตุที่เกิดขึ้นมาจะแก้ได้อย่างไร แต่ถ้าเราอยู่กับท่าน เราทำตามเฉยๆ แต่เราไม่มีปัญญาเลย ไม่เข้าใจเลย อยู่กับครูบาอาจารย์นะ ถ้าเราทำตามได้ประโยชน์ จะได้ประโยชน์มาก ถ้าให้เรายู่กับครูบาอาจารย์นะ เราทำตามแต่เราไม่ได้ประโยชน์ไง เราทำเฉยๆ เราทำไม่ได้ประโยชน์ไง ถ้าเราทำแล้วนะ มันเกิดจากใจ ถ้าใจมันเป็นอันเดียวกัน สิ่งที่เป็นอันเดียวกันเห็นใหม่

ขณะที่เรากำหนดของเรา พุทโธๆ หรือปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ ที่เขาอุจิต เราไม่ใช่คำว่าอุจิต เราใช้ว่าปัญญาอบรมสมาธิ หลวงตากี่ใช้ว่าปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาใช้ได้ตลอดเวลา ปัญญาใช้ตั้งแต่เราเคลื่อนไหว เราตั้งแต่เป็นคฤหัสถ์ เราทำอาชีพต่างๆ ต้องใช้ปัญญาทั้งนั้น แต่มันเป็นปัญญาอะไร เห็นไหมโลกียปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิคือปัญญาโลกๆ คือปัญญาจากสมอง ปัญญาจากการศึกษา ปัญญาจากการค้นคว้า ปัญญาจากการตรึก นี่คือปัญญาอบรมสมาธิ คำว่าปัญญาอบรมสมาธิ คือสมณะไง ปัญญาอบรมสมาธิ ปัญญาใช้ได้ทุกเมื่อ ปัญญาใช้ได้ตลอดเวลา

ทีนี้เราก็คงจะต้องจิตสงบก่อนค่อยใช้ปัญญา จิตสงบก่อนค่อยใช้ปัญญา เพราะปัญญาอันนั้น ปัญญาฆ่ากิเลสอันนั้นเป็นโลกุตตรปัญญา ปัญญาโลกุตตรปัญญาที่พ้นจากโลก ปัญญาที่ทำลายโลก ทำลายโลกทัศน์ ทำลายทิฐิมานะ ทำลายตัวตน ทำลายหัวใจ ทำลายทั้งหมด แต่โลกียปัญญา ปัญญาเกิดจากโลก ปัญญาเกิดจากเราจะไม่ทำลายเราเลย เครื่องกำเนิดไฟฟ้า ไดมอนด์ปั่นออกมา มันส่งไปกระแสไฟฟ้าไปที่ไหน มันส่งกระแสไฟฟ้าเพื่อแสงสว่างจากข้างนอกนะ ความคิดที่ออกจากโลก ปัญญามันออกไปข้างนอกหมดเลย ปัญญาที่กลับมาฆ่ากิเลสไม่มี

พอมันไม่มีเรตติ้งสติเห็นใหม่ เรตติ้งสติของเรา เพราะเราศึกษาธรรมนะ เราใช้ปัญญานะ เราใช้ปัญญาอย่างนี้ตามความคิดใจ เพราะมันเป็นธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ใหม่ว่า ปัญญารอบรู้ในกองสังขาร สังขารคือความคิดความปรุง ความแต่ง ถ้าปัญญามันโล่งๆ ความคิดเข้ามาเห็นใหม่ ปัญญารอบรู้ในกองสังขารนี้ ปัญญาในศาสนาเห็นใหม่ ปัญญาในพระพุทธศาสนา กับปัญญาทางโลกมันคนละเรื่องกัน แต่เราใช้ศัพท์เหมือนกัน แล้วเราเคลมว่าเหมือนกัน เราคิดว่าใช้ปัญญา ไม่ใช่! พอคำว่าไม่ใช่ ไม่ใช่ อะไรยืนยัน เพราะคำว่าไม่ใช่ป๊อบ มันเอาเป็นกฎตายตัวไม่ได้

คำว่ากฎตายตัวมันจะไปขัดแย้งกับจิตนิสัยของคน อย่างเช่น เราบัญญัติกันเลยนะ ว่ามนุษย์เราต้องกินน้ำ คุณค่าของน้ำ น้ำสะอาดอย่างนั้น แล้วเราไปดูที่ไม่มีแหล่งน้ำล่ะ น้ำของเขาอาจจะแบบว่า ไม่มีคุณค่าไม่สะอาดเหมือนน้ำของเราเห็นใหม่ แล้วอย่างนั้นคนที่นั่นต้องตายหมดเลย เพราะเขากินน้ำไม่ได้ แหล่งน้ำเกิดจากที่ใด แหล่งน้ำมีคุณภาพขนาดไหน ชุมชนนั้น เขามีแหล่งน้ำนั้นใช้ประโยชน์ ควรจะใช้ประโยชน์แหล่งน้ำนั้น แล้วเขาจะมีวิธีการอื่นเพื่อประโยชน์ของเขา

จิตนิสัยของแต่ละดวงจิต มันเหมือนกับชุมชน เหมือนกับสถานที่ จิตนิสัยนี้มันเป็นอันหนึ่งของเขา เราแก้ไขดัดแปลงเขาไม่ได้ เพราะมันเกิดจากกรรม เกิดจากการกระทำ เกิดจากประวัติศาสตร์ เกิดจากอดีตชาติ เกิดจากสิ่งที่สะสมมา สิ่งนี้ไม่มีใครแก้ไขได้ มันเป็นปัจจุบันเหมือนกันเห็นใหม่ คุณติ เรานั่งอยู่ที่นี่ ทักษณคติ ความคิดความเห็น จิตนิสัยไม่เหมือนกันสักคนหนึ่งเลย แต่เราเกลียดความทุกข์ เราปรารถนาความสุขเหมือนกันเลย ทีนี้พอเรตติ้งเป้าหมายคือเราเกลียดความทุกข์ เราจะพยายามเข้าหาความสุขนี้ เราต้องปรับแหล่งน้ำ ปรับต่างๆ ให้มันเป็นประโยชน์กับเรา

ฉะนั้นไอ้เรื่องที่จะเกิดนิमित จะเกิดต่างๆ นี้ เราถึงบอกที่ว่าจะบังคับให้เป็นสูตรสำเร็จ บังคับให้เป็นสูตรตายตัวไม่ได้ ถ้าใครบอกบังคับเป็นสูตรตายตัว เรากล้าพูดนะว่าคนนั้นภาวนาไม่เป็น ถ้าภาวนาเป็นเขาจะต้องรู้ของเขา เหมือนคนทำงานเป็น คนเป็นนายช่าง เราเป็นนายช่าง เราประมูลงาน เรารับงานทั่วโลกเลย ไปทำงานสถานที่หนึ่ง ดินอ่อน ดินแข็ง ดินดาน ดินต่างๆ มันต้องรู้สิ แล้วรากฐานที่วางขึ้นมาเพื่อจะทำการก่อสร้างนี้ มันต้องแตกต่างกัน ถ้าไม่แตกต่างกันเขาจะสร้างโครงสร้างของเขาขึ้นมาบนสถานที่ก่อสร้างนั้นได้อย่างไร

จิตใจของคนก็เหมือนกัน พื้นฐานของจิตมันไม่เหมือนกันทั้งหมดเลย แล้วบอกว่าต้องเหมือนกันหมด ถ้าเป็นดินอ่อนไข่มุขไหม เราลงโครงสร้างพื้นฐานแข็งแรงอันนั้นถูกต้อง แล้วเราเอาโครงสร้างอย่างนั้น ไปลงทุนในสถานที่ที่เป็นดินภูเขาอย่างนี้ ที่เขาไม่ต้องลง มันจะลงทุนสูญเปล่าไปเพื่อประโยชน์อะไร

นี่ไง จิตก็เหมือนกัน ถ้าจิตของคนนั้น ถ้าดินเราอ่อนไข่มุขไหม พื้นที่เราเราต้องลงโครงสร้างแข็งแรง เราต้องตั้งสติของเราให้ดี เราจะต้องระลึกของเราให้ดีเพื่อพื้นฐานของเรา พื้นฐานนะ เรานะถ้าไม่มีสติไม่มีปัญญานาคนี้ เราทำสิ่งใดก็แล้วแต่พอเราสร้างโครงสร้างของเราสูงขึ้นมา แล้วมันล้มไปต่อหน้านี้ เสียทั้งเงิน เสียทั้งเวลา เสียทั้งข้าวของ เสียทั้งความรู้สึก เสียหมดเลย เสียเพราะอะไร เสียเพราะเรามักง่าย พื้นฐานโครงสร้างเราไม่ทำให้แข็งแรงก่อน ถ้าเราทำพื้นฐานแข็งแรงเสียก่อน เราจะเสียเวลานิดหน่อย เราจะไม่เสียใจทีหลัง

มันถึงต้องย้อนกลับมา ถ้าเรามีศรัทธาความเชื่อแล้วมีอยู่ในใจ เรากำหนดพุทธโธเรตัสสติของเรา เราทำของเรา มันจะยากมันจะง่ายนะ มันอยู่ที่การกระทำ อย่าไปเชื่อใคร พระพุทธเจ้าสอนกาลามสูตรอยู่แล้ว ไม่ให้เชื่อแม้แต่พระพุทธเจ้าพูดเลย พระพุทธเจ้าบอกแม้พระพุทธเจ้าพูดก็อย่าเชื่อ ให้จับไว้ แล้วพิสูจน์เอาจากการกระทำของเรา จากความจริงที่เกิดขึ้นมาจากเรา

ไอนี้มันเชื่อตามกันไป พอเชื่อตามกันไปแล้วบอก ต้องเป็นสูตรสำเร็จ มันเป็นไปได้ไม่ได้หรอก แต่พอนานไปนะ คนที่ทำไปแล้ว ประสบการณ์ของเขาจะสอนเขาเอง ว่าสิ่งที่เขาคิดมันเป็นไปได้ไม่ได้ แล้วค่อยๆ กลับตัวใจ เขาจะกลับตัวของเขาเอง แต่เราคิดว่ามันไม่คุ้มค่าใจ คนที่กลับตัวไม่ทัน คนที่ตามไปมันจะมีปัญหามาก

อันนี้พูดถึงมันต้องเปิดกว้าง เปิดกว้างถึงจรดนิสสัยถึงการกระทำ นี่เรากำหนดพุทธโธฯๆ ของเราไป พอมันเห็นนะ มันมีเยอะนะลูกศิษย์ที่มาที่นี่ เวลาเขานั่งเขาดูเราเทศน์ เขาฟังเราเทศน์เขามองด้วย เขาเห็นเราเป็นโครงกระดูกหมดเลย มีด้วยนะ เขามองมาที่เรา เขาเห็นเราเป็นโครงกระดูกหมดเลย เขาไม่เชื่อนะ เขายึดตาเขาใหญ่เลย แล้วมองมานะ อันนั้นคืออะไร

อันนั้นมันคือวาสนาของเขา โครงสร้างของเขา โครงสร้างของเขา เขาต้องตั้งสติของเขา ตั้งสติของเขาแล้วอันนี้เตือนตัวเอง ถ้าอย่างนี้มีอย่างนี้ได้ นะ มันประเสริฐ

มาก ประเสริฐที่อะไร ประเสริฐเพราะว่าเห็นเองไง ปังจัดตั้ง สันติภูมิจโก เราบอกระ
มีพระมาปฏิบัติ ทำอย่างไรให้มันถูกต้องละ เราบอกว่าเอ็งต้องทำก่อนสิ แล้วเอาตุ๊กตา
มาคุยกัน เอาตุ๊กตา คือเอาสิ่งที่เขาเห็น สิ่งที่เขาเห็นนะแล้วแก้ไขดัดแปลงกันไป นั่น
ตุ๊กตาเกิดแล้วนะ แต่พวกเราทำอะไรยังไม่เกิดตุ๊กตา ถ้าไม่เกิดตุ๊กตาเห็นไหม

แต่ทีนี้พอเรากำหนดพุทโธๆ พอเราจิตสงบ เห็น เห็นกันเราก็เปรียบเทียบ
เหมือนเอว้าว เอาควายเข้ามาฝึกงาน วัวมันจะคืน วัวจะไม่ยอมมันธรรมชาติของมัน ใจ
ของเรา เวลาเราเห็นกายเห็นไหม ทำไมเราสะท้อนใจละ ทำไมเราเศร้าละ มันเศร้า
เพราะอะไรรู้ไหม มันเศร้านี้ เราพูดเลยพื้นฐานของพวกเรา ต้องสำนึกตนให้ได้ก่อน
คนเราถ้าหลงผิดนี้ มันจะทำความผิดไปตลอดเวลา แต่ถ้ามันรู้ว่าตัวผิดปั๊บ มันจะเริ่ม
กลับตัว

เด็กลูกหลานเรา ส่วนใหญ่เขาจะเถียงว่าเขาทำถูก เขาว่าพ่อแม่ปากจัด พ่อแม่
ชอบว่าลูกว่า ลูกทำผิดๆๆ ให้อู๋ลูกบอกว่า หนูทำถูกๆๆ เห็นไหม เพราะเขาไม่รู้ว่าเขา
ทำผิด ถ้าวันไหนเด็กมันรู้ว่ามันทำผิด มันไม่ทำหอรอก นี่พ่อแม่ก็ต้องบอกว่า หนูทำผิด
อย่างนี้นะ มันทำผิดอย่างนี้นะ เพราะเขายังไม่รู้ตัวของเขา ใจเราก็เหมือนกัน ถ้ายังไม่
สำนึกถึงตัวนะ แก้ไขตัวเองไม่ได้ ถ้าสำนึกถึงตัวเอง ก็คือกลับมาที่พื้นฐานของจิต ภาพ
กลับมาที่สมาธิ ถ้าพุทโธๆ นี่มันกลับมาถึงตัวมัน พอกลับถึงตัวมันปั๊บ คุณพลังงานเห็น
ไหม คุณความร้อนนะ ถ้าฟืนกองใหญ่มันจะส่งความร้อนมาก ฟืนกองเล็กความร้อน
พลังงานมันจะน้อย

จิตของคนถ้ามันมีกำลังมาก มีวาสนามากเห็นไหม พอจิตสงบมันจะอย่างที่ว่า
เห็นกายเห็นต่างๆ อะไร เห็นนะแล้วมันเห็นแตกต่าง บางคนเห็นเป็นอวัยวะชิ้นเดียว
บางคนเห็นผิวหนัง บางคนเห็นเป็นโครงสร้าง บางคนเห็นทั้งตัว เห็นหมดนะ คำว่า
เห็น มันก็เปรียบเหมือนเงินในกระเป๋าเราตอนนี้ จะควักมามีคนละเท่าไร ฉันมีห้าบาท
ฉันมีสิบบาท ฉันมีพันหนึ่ง นี่ไง เพราะจิตมันมีโครงสร้างเห็นไหม พลังงานมันมากนะ
พอมันเห็นนะ เห็นมันจะเห็นภาพ ภาพที่ใหญ่ ภาพที่ชัดเจน เรามีห้าบาท เราก็เห็นแค่
เป็นผิวหนัง เรามีเล็กน้อยนะ เราก็เห็นเล็กน้อย เห็นนี้ เห็นนี้มันมาจากอำนาจาสนา
บารมีของคน

อย่างเช่นเรา เดียวนี้เราไปไหนเราไม่มีดั่งคันเลย เรามีการค์ มีบัตรพลาสติก คนละใบไว้คอยรูด นี่เหมือนกัน จิตเราสงบแล้วไม่เห็นอะไรเลย เราไม่มีเงินในกระเป๋าเลย แต่เราก็สามารถใช้เงินได้ เราไม่มีเงินในกระเป๋ายเลยนะ พอเราจิตสงบ สงบเฉยๆ สงบไม่มีอะไรเลย สงบไปเฉยๆ อย่างนั้น สงบดี สงบเพราะจิตมันนิ่งเข้ามาๆ แต่รู้ตัวตลอดเวลา ไม่เห็นอะไรเลย

แต่ที่นี้ทางโลก เขาบอกเลยว่าถ้าเห็นนิมิตนี้คือผิดหมด จิตสงบต้องไม่เห็นอะไรเลย เขาถึงว่าจิตจะสงบ มันถึงจะถูกต้อง ถึงจะยกขึ้นวิปัสสนาได้ จิตสงบที่ไม่เห็นอะไรเลยเยอะมาก เพราะธรรมดาห้าบาท สิบบาท พันหนึ่ง คนนั้นเขามีดั่งคันในกระเป๋านะ ไอ้พวกเราส่วนใหญ่นี้ไม่ค่อยมีหรอก แต่เราเกิดเป็นมนุษย์ด้วยกัน เกิดเป็นมนุษย์นี้ เราไม่มีดั่งคันเลยนะ แต่รัฐสวัสดิการเขาต้องดูแลเรานะ เราไม่มีดั่งคันเลยละ แต่เราก็คำรงชีวิตได้

จิตที่มันสงบมันไม่มีอะไรของมันเลย เขาก็มีสิทธิของเขา เขาก็ทำสมาธิของเขา แล้วเขาก็สามารถพ้นจากกิเลสได้เหมือนกัน ถ้าเขาทำของเขาจะ นี่จะพ้นจากกิเลส พอจิตสงบแล้วนะ จิตมันสงบนี้สำนึกตน สำนึกเรา เหมือนทะเลเบียนบ้าน เหมือนสิทธิของบุคคล เราต้องมีทะเลเบียนบ้าน เราต้องมีสิทธิส่วนบุคคล เราถึงจะมีสิทธิตาม นั้น ถ้าเราไม่เข้าถึงจิตนะ เราจะบอกว่าทะเลเบียนบ้านอะไรต่างๆ มันเหมือนธรรมะ ธรรมะนี้เป็นสากล ธรรมะนี้เป็นธรรม ธรรมะนี้ไม่เป็นของใคร ไม่มีใครบอกว่าอนุญาตให้ใครเข้าถึงธรรมได้ และไม่อนุญาตให้ใครเข้าถึงธรรมได้ มันตามสิทธิของแต่ละบุคคล ไม่มีใครสามารถไปบังคับว่า ให้คนนั้นบรรลุธรรม หรือให้คนนั้นไม่บรรลุธรรม มันจะบรรลุธรรม มันอยู่ที่สิทธิของคนนั้น ที่เขาทำของเขาตามธรรมชาติของเขา

ธรรมะที่จะเป็นจริงขึ้นมา ถ้าธรรมที่เป็นจริงขึ้นมาเห็นไหม พอจิตมันสงบขึ้นมา เราออกรู้อย่างไร ออกกระทำอย่างไร ออกรู้ออกกระทำ นี่ถ้าพูดถึงที่เขาพูดๆ กันอยู่ เขาไม่ได้พูดถึงการกระทำอันนี้ เขาไม่เคยพูดถึงการกระทำเลย เพราะถ้าพูดถึงการกระทำนะ สมถะกับวิปัสสนามันต่างกันอย่างไร

ดูสิ ดูครูบาอาจารย์หลวงตาท่านยังพูดเลย ขึ้นของความสงบ ขึ้นของปัญญา ขึ้นของปัญญาจะไม่มีขอบเขต ขึ้นของปัญญาคือ ปัญญาของคนนี้ไม่มีขอบเขต ยิ่งออกไปแล้วไม่มีขอบเขตเลย ตาข่ายของปัญญามันกางไปหมดเลย เพราะความคิดมันเกิดได้

ตลอดเวลา แต่ความคิดมันเกิดจากอะไร ถ้าความคิดมันเกิดจากพื้นฐานของการเป็นสมาธิ

ความคิดเป็นสมาธิ มันไม่เข้าข้างตัวมันเอง ถ้าพื้นฐานเกิดจากเรา เกิดจากความคิดของเรา มันเข้าข้างตัวเอง เราคิดไปคิดมา ทุกคนคิดอะไรขึ้นมาได้นะ อยากจดลิขสิทธิ์เลย ว่าความคิดนี้มันสุดยอดๆ เลย พอมีความคิดใหม่ขึ้นมาจะ ความคิดเมื่อไหร่ใช้ไม่ได้เลย มันหลงตัวเองไง เราเวลาคิดขึ้นมา เราเก่งทั้งนั้น แต่เอาตัวไม่รอด

แต่ถ้ามันเป็นสมาธิขึ้นมาจะ เวลาเกิดขึ้นมา มันไม่มีตัวเรา มันไม่มีสิ่งใดบอกนะ แล้วถ้าสิ่งนี้มันเกิดขึ้นมานะ ๑.ไม่มีตัวเรา ๒.ปัญญาที่เกิดขึ้นสะท้อนหัวใจมาก ปัญญาที่เกิดขึ้นตามจริงมันจะสะท้อนหัวใจมาก เวลาเกิดปัญญาจนพองหมดเลย ความรู้สึกจนพองสยองเกล้าเลย แล้วใหม่ๆ นะ พอมันชำนาญขึ้นไป มันใช้ปัญญานี้หมุนบ่อยครั้งเข้า นี่จักร หลวงตาใช้ว่าตัวๆ หมุนตัวๆ มันไม่มีใครพูดคำนี้ละ คำที่ว่า ปัญญาหมุนตัวๆ เพราะอะไร เพราะเขาไม่เคยมี

ถ้าใครเคยมีปัญญาอย่างนี้ละ ธรรมจักรมันเกิด มันจะหมุนออกไป มันจะกลับมาทำลายตัวมันเอง กลับมาทำลายความยึดมั่นถือมั่น กลับมาทำลาย มันจะปล่อยของมันอันนี้ เพราะเวลาเขาพูดกัน ที่บอกว่าเขาภาวนาผิดๆ ใครก็แปลกใจนะ ว่าเราทำไมว่าคนโน้นภาวนาผิด ว่าคนนี้ภาวนาผิด เรามีสิทธิอะไรจะบอกว่าผิดหรือถูก จริงๆ ก็บ้านเขาก็บ้านเรา แม้แต่ร่างกายเรา ปากท้องเราก็ปากท้องเรานะ ถ้าเรากินเราก็อิ่ม เราไม่ได้กินเราก็อิ่มนะ เขาจะกินก็เรื่องของเขาสี แล้วมันเกี่ยวอะไรกับเราละ

หลวงตาสอนบ่อย ใจเขาใจเรา แต่นี่ที่เราพูดว่าผิด เรายืนยันว่าผิดตลอด ผิดตลอดเพราะอะไร เพราะเขาพูดเป็นวิทยาศาสตร์ เขาพูดเป็นแบบวิทยาศาสตร์ ถือว่ามันเป็นสุดมยปัญญาตลอดไป แต่ถ้าคนภาวนาเป็นนะ เวลาพูดธรรมะนะ เราก็ตูตเป็นวิทยาศาสตร์ พูดเป็นวิทยาศาสตร์เพื่อให้พวกเราพิสูจน์ได้ พิสูจน์เรื่องธรรมะ แต่ธรรมะเหนือวิทยาศาสตร์ เหนือมากเลย วิทยาศาสตร์พิสูจน์เรื่องอดีตไม่ได้ แต่พิสูจน์ได้ด้วยวัตถุเห็นไหม ด้วยพวงวรรณคดี เรื่องอายุเขาพิสูจน์ได้ แต่ที่พิสูจน์ทางจิตวิญญาณไม่ได้ ไม่ได้หรอก

ทีนี้เวลาอธิบายเป็นวิทยาศาสตร์ ธรรมะอธิบายเป็นวิทยาศาสตร์เพราะอะไร เพราะเพื่อให้เราเข้าใจกัน ให้เราเข้าใจกันว่าฟังธรรมะ แล้วมันจะได้สะท้อนหัวใจ

ความสะท้อนหัวใจนั้นละกรรม ความสะท้อนหัวใจ หัวใจคือความรู้สึก นั้นสะท้อน หัวใจเห็นไหม พอสะท้อนหัวใจ พุทธธรรมะออกไป หัวใจแต่ละหัวใจสะท้อนเท่ากัน ใจไหม แล้วฟังธรรมะเหมือนกันนะ ครั้งนี้นั้นสะท้อนหัวใจมาก ครั้งต่อไปทำไมไม่ สะท้อนหัวใจเลย ทำไมมันไม่สะท้อนละ นี่คือค่าของธรรม เพราะมันลึกลงไปเรื่อยๆ ธรรมะเห็นไหมเวลาพูดถึงที่ว่า เขาพูดเป็นวิทยาศาสตร์ มันไม่พูดเป็นธรรม ถ้าพูดเป็น ธรรมนะ เห็นไหมโลกกับธรรมไม่ใช่อันเดียวกัน

เราป่วย เราไปโรงพยาบาล โรงพยาบาลนี้เป็นโลก เป็นโลกหมายถึงว่าเป็น วิทยาศาสตร์ไง เราป่วยไข้ไหม เราก็ต้องไปโรงพยาบาลรักษาไข้ไหม ถ้าเป็นธรรมละ เป็นธรรมจิต เราไปโรงพยาบาลทำไม เราไปโรงพยาบาลเพราะเราป่วยแล้วไข้ไหม เรื่องของร่างกายหน้าที่ของหมอ แล้วหัวใจเราละ คนเราเกิดมา ความตายเป็นธรรมดา ความเจ็บไข้เป็นธรรมดา ความป่วยเป็นธรรมดา ทุกอย่างเป็นธรรมดา ธรรมดาแล้วไป หาหมอทำไมก็มันเป็นธรรมดา แต่โลกไข้ไหมโรคเขาก็รักษาได้ โลกเขาแก้ไขได้ เราก็ ไปทางโลก

แต่ธรรมะนะ มันเลื่อม ทุกอย่างเลื่อมค่าเป็นธรรมดา ถ้ารักษาหัวใจนี้ได้ หลวง ตาสอนประจำ เวลาใครเจ็บไข้ได้ป่วยให้เจ็บคนเดียว แต่พวกเราเวลาเจ็บไข้ได้ป่วย เจ็บ สองคน ร่างกายก็เจ็บไข้ได้ป่วย หัวใจก็วิตกกังวล หัวใจก็ทุกข์ร้อน หัวใจก็ป่วยไปด้วย ถ้าหัวใจไม่ทุกข์ร้อน หัวใจไม่วิตกกังวล ร่างกายเจ็บไข้ได้ป่วย หัวใจรับรู้ตามความเป็น จริง หน้าที่ของหมอเขารักษาร่างกายเรา เราต้องรักษาหัวใจของเรา ถ้ารักษาหัวใจของ เราเห็นไหม หมอรักษาเราหมอก็รักษาง่าย

ถ้าเราไม่รักษาหัวใจของเรา หมอรักษาเรา หมอก็ต้องพยายามให้กำลังใจเรา ต้องบอกเราเห็นไหม ป่วยสองคน นี่โลกกับธรรม แม้แต่เจ็บไข้ได้ป่วย การรักษาเป็น โลก แต่ธรรมะเรารักษาใจเรา รักษาใจเราให้เรารู้จักว่าใจเราว่า ร่างกายเจ็บไข้ได้ป่วย เป็นธรรมดา แล้วเราประมาทกับชีวิตไหม เราจะตั้งใจไหม เห็นไหม ธรรมะมันลึกซึ้ง กว่า ถ้าธรรมะอย่างนี้มีโรงพยาบาลไว้ทำไม ก็ยุบโรงพยาบาลทิ้งไปเลยสิ นี่ก็พูดแบบ โลกๆ เห็นไหม พูดแบบโลก โรงพยาบาลนี้เขารักษาได้ เขาแก้ไขได้ เรื่องร่างกายก็ แก้ไขไป

แต่ถ้าใครมีธรรมะในหัวใจนะ ไปโรงพยาบาล เราก็ไปรักษาร่างกาย เพราะเราไม่ใช่หมอ เราต้องให้หมอรักษา แต่เรารักษาใจเรา แต่ทุกคนต้องตายเป็นธรรมดา รักษาใจดูใจของเรา โลกกับธรรมอยู่ด้วยกัน ถ้าใครเข้าถึงธรรม เขาก็มีธรรมในหัวใจ โลกกับธรรมอยู่ด้วยกัน

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเดินไปตายนะ จะเดินไปปรินิพพาน นายจุนทะ ถวายข้าวมือสุดท้าย สุกรมัททวะ อาหารที่ย่อยยาก พระพุทธเจ้าฉันแล้ว พระพุทธเจ้า รับประทานแล้วบอกนายจุนทะ “จุนทะอาหารนี้ภิกษุฉันแล้วมันย่อยยาก เราไม่เห็นว่ามีใครควรฉันอาหารอย่างนี้เลย ฉันเข้าไปแล้วเขาจะเกิดเป็นโรคท้องได้ เราตัดอาหารจุนทะ จุนทะเธอเอาไปฝังดินกลบดินเถอะ อย่าให้ใครฉันเลย” แล้วพระพุทธเจ้าก็ฉันองค์เดียว พอฉันแล้วท่านก็เป็นโรค ถ่ายท้องมาก สุดท้ายแล้วท่านกล่าวว่า ประชาชนลูกศิษย์จะติเตียนจุนทะไง ท่านจึงสั่งพระอานนท์ไว้ “อานนท์ อาหารของเราสองคราว คราวหนึ่งที่มีบุญมากที่สุด คือคราวที่นางสุชาดาถวายอาหารเรา เราฉันอาหารของนางสุชาดาแล้ว เราถึงซึ่งกิเลสนิพพาน ชำระกิเลสหมด แล้วอีกคราวหนึ่ง เราฉันอาหารของนายจุนทะ เราถึงซึ่งขันธนิพพาน”

อาหารที่มีบุญมากมีอยู่สองคราว คราวหนึ่งคือพระพุทธเจ้าฉันของนางสุชาดากับฉันของนายจุนทะ “อานนท์ เธอจงบอกประชาชน อย่าให้ประชาชนเขาวิตกกังวลว่า เพราะเราฉันอาหารของนายจุนทะแล้วเราต้องปรินิพพาน ประชาชนเขาจะไปเพ่งโทษนายจุนทะ” บอกป้องกันไว้เห็นไหม แล้วพระพุทธเจ้าจะเดินไปปรินิพพานใน คนเราจะเดินไปตายนะ เทศน์ไปตลอดทางเลย สอนคนตลอดทาง สุภัททะปริพาชกเห็นไหม คนจะตายอยู่แล้วนะ เพราะจะเข้ามาถามปัญหา พระอานนท์กันไว้เลย “อานนท์ ปล่อยเข้ามาเถิด เรามาก็เพื่อเขาคนหนึ่ง” อานนท์ปล่อยเข้ามา สุภัททะก็เข้าไปถามปัญหา เป็นพราหมณ์ไง บอกว่าศาสนาไหนดีกว่าดี ศาสนาไหนดีกว่าดี เขาเป็นพราหมณ์ เขาเป็นคนที่ฉลาดมาก เขาไม่เชื่อใครง่ายๆ ใจ

ทีนี้พระพุทธเจ้าจะนิพพาน ขาวก็ออกไป ก็รู้อยู่แล้วถ้าไม่ถามคราวนี้ก็อด ก็เข้ามาถาม พอเข้ามาถาม พระพุทธเจ้าบอกว่า เธออย่าถามให้มากไปเลยสุภัททะ เพราะเวลาของเรามีน้อยเห็นไหม ศาสนาไหนไม่มีมรรค มรรค ๘ คำริชอบ งานชอบ เพียรชอบ ระลึกชอบ สติชอบ สมาธิชอบ ถ้าศาสนาไหนไม่มีมรรค ๘ ศาสนานั้นไม่มีผลหรือ ไม่มีรอยเท้าบนอากาศ เธออย่าถามให้มากไปเลย สุภัททะบวช พระอานนท์บวช

ให้ แล้วเดินจงกรมกินนั่นเลย คินนั่นสุกัททะเป็นพระอรหันต์ขึ้นมา จะบอกว่าคนจะตาย คนจะตายทำประโยชน์ตลอดเวลา ไม่ตื่นเดินไปกับความเป็นความตายของตัวเอง เราว่าจะตายนะ โอ้โห นอนไม่หลับ ทำอะไรไม่ถูกแล้ว นี่คนจะตายนะ ยังทำได้ทั้งนั้น นี่พูดถึงถ้าใจมันเป็นธรรมเห็นใหม่ โลกกับธรรม จะตายอยู่แล้วยังทำประโยชน์ตลอดเวลา

เวลาพูด โลกกับธรรมนะ พูดเหมือนกันแต่ไม่เหมือนกัน คนที่เป็นธรรมฟังออก ฟังรู้ แล้วจะบอกว่าผิดเพราะอะไรบอกมาสิ ก็ผิด พูดผิด พูดคำเดียวกันแต่ผิด เด็กมันพูดเหมือนกัน ผู้ใหญ่พูดถูก เด็กพูดผิด ถ้าเราบอกว่า เอ้าคำหรือชาวผิด เขาจะบอกว่า คำผิด ชาวถูก เขาจะบอกว่าชาวๆ เขาจะไม่พูดถึงคำเลย แต่เราบอกว่า คำผิดชาวถูก พอเขาพูดชาว เราว่าชาวก็ผิดอีกล่ะ เพราะเขาไม่รู้ว่าสีขาวคืออะไร เขาพูดว่าชาวๆ แต่เขาไม่รู้ว่าสีขาวคืออะไร แต่ถ้าคนรู้ว่าสีขาวสีคำเห็นใหม่ สีคำก็ถูก สีขาวก็ถูก สีคำก็ใช้ประโยชน์อย่างหนึ่ง สีขาวก็ใช้ประโยชน์อย่างหนึ่ง ใช้ประโยชน์กับสิ่งที่ถูกต้อง มันก็ถูกทั้งนั้น

ถ้าคนถูกพูดจะถูกหมด คนผิดพูดอะไรก็ผิดหมด แต่นี่คนผิดมันเป็นตรรกะใช้ใหม่ ตรรกะที่เราเข้าใจง่าย เรารู้ง่าย แล้วมันก็เป็นไปตามนั้น แต่ถ้าเป็นความจริงนะ เราทำของเราอย่างนี้ เวลาความจริงเกิดขึ้นมาเห็นใหม่ เราเห็นกาย เราเห็นอะไรก็แล้วแต่ เราเห็นแล้วเราเข้าใจได้ใหม่ มันสะท้อนใจนะ น้ำตาไหลเลยล่ะ บางทีโอ้โฮ สะท้อนหัวใจมากเลย แต่ออกมาแล้ว เอ๊ะ ไม่รู้ว่ทำอะไรนะ ไม่รู้ มันไม่รู้เรื่องโลกใจ แต่มันรู้เรื่องหัวใจใจ มันรู้เรื่องสะท้อนหัวใจใจ แล้วมันจะขวนขวายนะ มันจะทำคุณงามความดี เราจะบอกว่าคุณงามความดีของหัวใจนะ เงินทองซื้อไม่ได้ มันคนละดิกันใจ ถ้าดีของโลก มันจะได้มีผลประโยชน์ มันจะดีของมันเห็นใหม่ อานาจเห็นใหม่ มีลาภ เลื่อมลาภ มียศ เลื่อมยศ มีคู่กับไม่มีทั้งนั้นเลย

แต่เวลาเราไปเห็นธรรม คือไปเห็นนิมิต ไปเห็นความรู้สึกต่างๆ เห็นธรรม คือธรรมอย่างหยาบๆ แต่พอเห็นแล้วมันสะท้อนอะไร มันสะท้อนหัวใจมาก ธรรมสังเวช เห็นธรรมะ แล้วจิตใจมันสะท้อนมาก มันสังเวชมาก อารมณ์ความรู้สึกความสังเวชอย่างนี้นะ ถ้าเราทรงอันนี้ได้นะ เราจะเป็นคนคิดตลอดไป เราจะไม่คิดเรื่องที่ไม่ดีๆ เลย จะคิดทำไมเรื่องที่ไม่ดี เพราะอารมณ์อย่างนี้มันสุขมาก มันมีคุณค่ามาก แต่มันอยู่กับเราไม่ได้นาน

มันอยู่ไม่ได้เพราะอะไร เพราะอารมณ์จะเกิดขึ้นมา เพราะมันมีเหตุ เหตุทำให้เกิดความรู้สึกอย่างนี้ เหตุที่ทำให้เกิดความรู้สึกอย่างนี้ เพราะเรากำหนดพุทโธๆ เห็นไหม พอจิตสงบไป มันรู้มันเห็นของมัน มันมาจากเหตุ ที่นี้พอมารู้เหตุ เราต้องการอารมณ์ความรู้สึกอย่างนี้ เพื่อเป็นอาหารของเรา เราต้องกลับมาที่เหตุ ตั้งสติไว้ แล้วพยายามทำ พยายามทำของเราขึ้นมา สิ่งที่เกิดขึ้นมาแล้วนี้ได้พิสูจน์ว่า สิ่งที่เกิดขึ้นมา สิ่งนี้มันเกิดขึ้นมากับเราใช่ไหม เราก็อำนาจของเรา รักษาที่เหตุ

เราจะบอกเล่นนะ เงินทองของเรา เราไม่ได้ปั๊มเงินทองนะ เราทำงานแล้วเราได้เงินทองนี้มา แต่ถ้าสมมุติเราเป็นคนขี้โกง เราไม่ทำงานเลย เราจะซื้อเครื่องปั๊มมาปั๊มแบงก์ เราโดนจับทันทีเลยละ ใช่ไหม คนเราหาเงินหาทองไม่ใช่ไปหาแบงก์นะ เขาไปทำงานแล้วแลกเปลี่ยนได้แบงก์นั้นมา ไม่ใช่ไปพิมพ์แบงก์มา ทำงานแล้วได้แบงก์มา

นี่ก็เหมือนกัน เราจะได้เห็นนิมิต เราจะเกิดจิตสงบขึ้นมา เราต้องลงทุนตั้งสติเห็นไหม ตั้งสติแล้วกำหนดพุทโธคำบริกรรม แล้วจิตสงบ จิตไปรู้ไปเห็นเห็นไหม มันมีเหตุมีปัจจัยมา มันถึงก้าวเดินมาจนเป็นผลเห็นไหม ผลที่จิตเราสงบ ผลที่เราดูเราเห็น มันเกิดจากอะไร นี่มันไม่มีเหตุ เหตุมันไม่เป็นธรรม ผลที่เกิดขึ้นมาจินตมยปัญญาเห็นไหม หรือการศึกษา เราไปศึกษาธรรมของพระพุทธเจ้า เราไม่ได้ศึกษาธรรมของเรา ไม่ใช่รู้ขึ้นมาจากหัวใจของเรา

ถ้าเรารู้ขึ้นมาจากหัวใจของเราละ อย่างที่เขาใช้ปัญญากัน เราบอกว่าผิดๆ อย่างเมื่อวานที่เราไปนี้ พระมาหานะ เขาก็กำหนดพุทโธเหมือนกัน แล้วจิตก็สงบเหมือนกัน ทำไมเรากลับผิด ก็เราบอกว่า ที่เราพูดว่าสติปัฏฐาน ๔ ผิดเห็นไหม ผิดเพราะอะไร ผิดเพราะเรามีอวิชชา ผิดเพราะเรามีความไม่รู้ พอมีความไม่รู้ขึ้นมา อย่างเช่นมือเราสกปรก มือเรานี้เลอะ ยิ่งเลอะสารพิษนะ มือเรานี้มีสารพิษไปหยิบอาหาร อาหารนี้เป็นพิษหมดละ จิตใจเรามีอวิชชา รู้อะไรไปก็รู้ผิดหมดละ

แต่ถ้าจิตเราสงบ ล้างมือสะอาด พอล้างมือสะอาด แล้วมือสะอาดไปจับอะไรเข้าเห็นไหมของนั้นก็ถูกหมด ถ้าทำจิตสงบ จิตมันมีหลักมีเกณฑ์ เพราะไม่มีอวิชชาบวกพอไปรู้อะไรเข้า มันก็ถูกขึ้นมา ถูกขึ้นมาเห็นไหม เราบอกสติปัฏฐาน ๔ ที่บอกว่าผิด ผิดเพราะอะไร ผิดเพราะมันจินตนาการ มันเป็นความรู้ผิดทั้งนั้นละ ถ้าสติปัฏฐาน ๔ ผิดนั้น แล้วเราบอก ที่อันแรกบอกสติปัฏฐาน ๔ ผิดใช่ไหม

แล้วบอกครูบาอาจารย์อะไรสอนอย่างนี้ นี่มือเราสกปรกใช้ใหม่ พอเรามือเราสกปรก เราจะล้างมือเราให้สะอาด เราไปล้างมือนี้ ขณะที่เราล้างมือ มือเราเกลี้ยงหรือยัง มือเราสะอาดหรือยัง ยังใช้ใหม่ เราล้างอยู่มือเราสะอาดหรือยัง เราล้างเสร็จแล้วมือถึงสะอาดใช้ใหม่ นี่เหมือนกัน ท่านสอนให้เราล้างมือ สอนให้เราทำ แล้วบอกเป็นสติปัฏฐาน ๔ ของพระป่าเห็นไหม

ถ้ามันเป็นจริง เราบอกว่าถ้าเป็นสติปัฏฐาน ๔ ที่เป็นสติปัฏฐาน ๔ ที่พระพุทธเจ้าปรารถนา หรือเป็นสติปัฏฐาน ๔ ที่เป็นจริง ต้องเป็นพระโสดาบัน สกิทาคา อนาคา โดยความเป็นจริง ที่นี้สกิทาคา อนาคา ที่เขาพูดกันบ่อยว่าจิตของเขาเป็นอย่างนั้น ไม่เชื่อ เราไม่เชื่อเลยนะ แล้วเราอยากจะคุยด้วย เมื่อวานเราคุยกับพระหุຍ พุดองอาจกล้าหาญไปเลย เวลาเราถามขึ้นมานะ อี้กเลยนะ เขาบอกเขาพิจารณาปั๊บ โห เห็นกายปล่อย เขากระที่บดินใหญ่เลย

เราถามว่าแล้วเอ็งกระที่บมันทำไม เอ็งดูหมากุลีเวลาจี๋เสร็จมันก็กระที่บ ึงเลยนะ อี้กเลย เขานึกว่าเขาพิจารณาแล้วเขาไปกระที่บดิน เขาบอกว่าเขาสะใจนะ บอกเอ็งดูหมา เห็นหมาจี๋ใหม่ พอมันจี๋เสร็จมันก็จะคุ้ยใหญ่เลย หมากุลีทำอย่างนั้น เจียบเลยนะ นั่นเขาคิดของเขาว่าเขาทำถูกแล้วดีใจ แล้วเขาก็ยึดของเขา

แต่เวลาเราพูดมันไม่มีเหตุผล ถ้ามีเหตุผลมันอยู่ที่มรรค อยู่ที่ปัญญากับจิตที่มันสัมปยุต วิปยุตกัน จิตนี้มันสัมปยุต วิปยุตนะ สัมปยุตนะคืออาการของจิตมันเป็นสมาธิ มันเป็นปัญญา มันรวมเข้าไป มันสัมปยุตเข้าไป ปัญญาญาณมันหมุนเข้าไป สัมปยุตเข้าไป ทำลายชำระกิเลส มันคายออกวิปยุตคายออก คายออกมาแล้วเหลืออะไร พุดไม่เป็นหรอก แต่สิ่งที่จะเกิดขึ้นมาอย่างนี้ มันต้องมีการฝึก

เว้นไว้แต่ขিপปาภิญญา ขิปปาภิญญาหมายถึงผู้ที่สร้างอานาจาสนาบารมีมามาก เวลาเกิดอาการเป็นไปตามความสมมูลของมัน เพราะมันสร้างมาดี มันจะเหมือนนี้อยเลย นี้อตตัวผู้ นี้อตตัวเมีย เกลียวอันเดียวกัน มันหมุนเข้าไปมันเข้ากันพอดี มันขันแน่น เปรี้ยะใช้ได้ประโยชน์เลย นี้อตเกลียวซ้าย เกลียวขวาเอามาจับขันใส่กันนะ นั่งหมุนทั้งวันเลยไม่เข้า ไม่เข้า แล้วนี้อตเกลียวหยาบ เกลียวละเอียด เอามาใส่กันก็ไม่ได้

นี่เหมือนกัน วิปยุต สัมปยุต จิตมันจะมีมรรคของมัน มันจะเป็นไปของมัน ขณะจิตที่เป็นแล้วมันคลายตัว มันจบสิ้นกระบวนการของมันอย่างไร นี่ไม่เป็นอย่างนั้น

พูดกระต๊อบดินๆ เราฟังแล้วเรานั่งขำในใจนะ นั่งขำ แต่เขา โห ฮึดฮัดๆ เลยนะ นี่เราจะบอกเห็นไหม เราไม่ได้บอกใช้ปัญญาทุกอย่างจะผิด แล้วพูดโงๆ มันจะถูกหมกหมอก เราบอกสติปัญญา ๔ ถ้าจิตมันยังมีกิเลสอยู่ มันก็ผิดด้วยกันทั้งนั้นแหละ คำว่าผิด แต่คนเราฝึกงาน หัดงานมันไม่ผิดมาเลย มันจะเอาถูกมาจากไหน

คนเรานะ ครูบาอาจารย์ท่านดูแล ขอนิสัย ขอนิสัยครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ ท่านปกป้องดูแลพวกเรา ก็พวกเราอยากจะฝึก อยากจะสอน อยากทำให้พวกเราเป็นงานขึ้นมา ทำงานเป็นขึ้นมาเพื่อดีขึ้นมา พอดีขึ้นมา เดี่ยวสติปัญญา ๔ ไม่ต้องบอก ลูกศิษย์จะอธิบายให้ฟังเลย เป็นอย่างนั้นๆ อาจารย์ก็ฟัง เออถ้าถูกต้อง อืมๆ ทำไปเรื่อยๆ นะ ดบแต่งตรงนี้ให้ดีขึ้น ทำตรงนี้ให้ดีขึ้น ตรงไหนบกพร่องก็สร้างขึ้นมา เดี่ยวสติปัญญา ๔ สมบูรณ์ พัวะ ขาดเลย สติปัญญา ๔ จะเป็นที่ยึดมั่นสรุปแล้วมันเป็นจริง นั้นถึงจะเป็นสติปัญญา ๔ ที่สมบูรณ์

แต่สติปัญญา ๔ ของเรานี้เหมือนกับคนพิการ ก็ยังเดินไม่ปกติ แต่สร้างมันขึ้นมา เดี่ยวสมบูรณ์ เดี่ยวดีขึ้นมา จิตเข้มแข็งขึ้นมา จิตดีขึ้นมา แล้วพูดเหมือนกันถูกต้อง! แต่ฟังแล้วมันไม่มีเหตุผล มันถึงไม่เป็นไป นี่อธิบายให้ฟังจากการเห็นกายเนอะ ถ้าเห็นกายมันเป็นอย่างนั้น เรายังมีปัญหายู่นะ แต่ยังไม่อยากจะพูด ต้องรอให้เจ้าของปัญหามาก่อนค่อยอธิบาย

เดี๋ยววันสองวันต่อมา เพราะอะไรรู้ไหม พวกนี้เอาไปเขียนในเว็บไซต์ แล้วพอไปเจอคำถามคำตอบที่มันน่าทึ่งนะ ตอบไม่ได้นะ งงนะ มาหาเรา เราบอกว่าในคำตอบของเขานั้น มีข้อบกพร่อง แล้วจะพูดหรือไม่พูดเท่านั้น เมื่อก่อนเราไม่พูดนะ เดี่ยวนี้ว่าจะพูดไปเรื่อยๆ จะพูด เพราะมันสมควรแล้ว เมื่อก่อนบางอย่างไม่พูด คำพูดคำเดียวกันนี้แหละ แต่อีกคนหนึ่งมองเห็นว่าถูก แต่เรามองเห็นว่าผิด

เห็นว่าผิดเพราะอะไร เพราะมันพูดไม่ถูกกาลเทศะ กาลเทศะหมายถึงเริ่มต้นพื้นฐาน กาลเทศะนะ การสร้างบ้านไม่ได้สร้างจากหลังคาลงมา ต้องขุดจากโคนขึ้นไป การสร้างต้องขุดหลุม ต้องมีอะไรขึ้นไป ต้องตั้งฐานขึ้นไป แต่ถ้าการสร้างบ้าน สร้างจากหลังคาลงมา หลังคาเอาลอยไว้ก่อน แล้วหาเสามาค้ำ (หัวเราะ) ที่ว่าผิดมันผิดตรงนี้ มันพูดต่างกันไง กาลเทศะมันไม่ถูกต้อง

ถ้าถูกต้อง มันต้องขุดหลุมเนาะ ต้องปรับพื้นที่ ต้องสร้างโครงสร้างขึ้นมา จะมุงหลังคาก่อนที่จะไม่เป็นไร แต่ต้องมีเสาที่มั่นคง แต่เขาบอกว่าเอาหลังคาถอยไว้ก่อน แล้วเอาเสามาค้ำทีหลัง ไอ้ที่เราว่าผิส่วนใหญ่มันผิตรงนี้แหละ ผิตรงที่มันผิคาบทะเล คำพูดเหมือนกันนี้แหละ แต่พูดผิที่ผิทาง พูดไม่สมควร พูดไม่ถูกต้อง ถ้าคนทำไม่เป็น มันก็คงไม่เห็น

แต่ถ้าคนเป็นนะ พูดทีเดียวยุเลย เรื่องผิถูกมันอยู่ตรงนั้นไง เริ่มต้นผิมาทั้งนั้น นี่พูดให้ละเอียดขึ้นไป เดี่ยวจะหาว่าคำพูดไหนผิ จะยกเอาคำพูดผิไปคุยให้เขาฟัง นี่พูดประสาเรา เพราะฉะนั้นตั้งใจ เราพุทธโธของเราไปอย่างนี้ พอเราพุทธโธไปอย่างนี้ ปืบนี้ มันเห็นกายหรือไม่เห็นกายนะ บางทีจิตสงบเข้ามา มันไม่เห็นกาย แล้วบางทีเราจะให้พุทธโธเป็นสมาธิอบรมปัญญา

ถ้าเราเป็นปัญญาชน ส่วนใหญ่ปัญญาชนนี้ มันใช้พุทธโธ มันต้องมีศรัทธา มีความมั่นใจ ถ้าเราไม่มีความมั่นใจ เราก็ใช้ความคิด คำว่าใช้ความคิด มันเป็นที่หลวงตาสอนว่า เป็นปัญญาอบรมสมาธิ เวลาเราคิดไปเห็นไหม สติตามความคิดไป ตามความคิดเรานี้แหละ เราคิดเรื่องดีที่สุดเลย คิดเลยว่ากลับบ้านนะจะซื้อของเอาไปให้แม่ อัฐซื้อให้เต็มเลยนะจะเอาใจแม่ไง

แล้วเราถามชีว่าถูกต้องไหม ถูกหรือผิ ทำดีนี้แหละ คิดเรื่องดีๆ เอาสติตามไป เราไม่เคยซื้อของไปให้แม่เลยสักวันหนึ่ง บทจะคิดดีขึ้นมาะ วันนี้จะซื้อของไปให้แม่นะ แม่ตกใจ แม่ไม่กล้ารับ เราจะซื้อของไปให้แม่ใช้ไหม เราก็ไปหาแม่ข้างนะ ซื้อสิ่งนั้นมาสิ่งนี้มา ซื้อไปให้แม่ แม่ก็เออคุ้นเคย ไม่เคยซื้ออะไรเลยนะ วันนี้นะ แหม ซื้อของขวัญให้แม่เต็มไปหมดเลย แม่ตกใจเลยนะ เอ๊ะ วันนี้มันเกิดอะไรขึ้นมา (หัวเราะ) วันนี้มันเกิดอะไรขึ้นมา พ่อแม่ตกใจหมดเลย

นี่มันจะทำดีก็ทำไม่เป็น จะเอาใจแม่ก็เอาใจไม่เป็น เอาใจไม่ถูก จะเอาใจแม่ทำให้แม่ตกใจ จะเอาใจแม่ก็ต้อง เออ ค่อยๆ ทำนะ ทำให้แม่คุ้นเคย ทำให้แม่ไม่คิดว่า เอ๊ะวันนี้ลูกมันมาเอาใจนี่มันจะขออะไร ใช้ปัญญาตามความคิดไป ใช้ปัญญาตามความคิดไป เห็นผิเห็นถูก มันจะหยุด จะหยุดนี่คือปัญญาอบรมสมาธิ แล้วโดยธรรมชาติของมัน จิตที่คิดอยู่ มันหยุดโดยธรรมชาติของมัน เราคิดอะไรก็แล้วแต่ พอคิดถึงสุดแล้วนี่มันจะหยุดของมัน คิดจนเหนื่อยมันก็หยุด พอมันเพลียมันจะหยุดของ

มัน คิดจนสิ้นสุดแล้วพอใจแล้วก็หยุดของมัน โดยธรรมชาติมันหยุดของมันอยู่แล้ว แต่เราไม่เคยเห็น เราไม่เคยได้ผลประโยชน์จากการหยุดนั้น

พอสติมันตามความคิดไป พอตามความคิดนี้ไป พอมันเห็นความคิด ความคิดมันหยุดต่อหน้า เอ๊ะ ความคิดก็หยุดได้ พอความคิดหยุดได้ เราเคยเห็นมันหยุดได้ เหมือนเราตามรอยโคไป พอเราเจอตัวโค เราจะไม่สงสัยรอยโคเลย เราไม่เคยเห็นตัวโคเลยนะ เห็นแต่รอยย่ำเต็มไปหมดเลยนะ อืม วัตรอยใหญ่เลยนะ โคตัวใหญ่เท่าไหร่ โอ ขาหน้าขาหลังมันยาวเท่าไหร่ โอ หนึ่งเมตร แสดงว่าตัวมันต้องยาวเท่านั้น วัตรอยู่นั้น ความคิดมันเกิดตลอด เราไม่เคยเห็นตัวมัน

ถ้าวันไหนเราไปเห็นตัวโคนะ โอโฮ โคตัวนี้นะที่มันเหยียบย่ำรอยไว้เต็มไปหมดเลย นี่ไงพอเราไปจับความคิดได้นะ อ้อ ก็ความคิดอย่างนี้ที่มันให้โทษเราตลอดเวลาในความคิดคือรอยมัน เหยียบย่ำในหัวใจ มันเหยียบมาตลอดไป พอไปเห็นปั๊บ เห็นตัวโคปั๊บ โอ้ความคิดหายสงสัยเลย หายสงสัยในความคิดที่มันคิดกับเรา หายหมดเลย พอหายหมดปั๊บนี้ สติมันทันใจไหม พอมันคิดมันทันหมด นี่ก็ปัญญาอบรมสมาธิ ที่เขาทำกัน นี่ก็ปัญญาอบรมสมาธินะ ถ้าอยู่เฉยๆ เห็นแต่รอยโคก็ตามรอยโคไป มึงเห็นโคก็ย่ำรอยโคไป แต่ไม่เคยเห็นตัวโค ถ้าเห็นตัวโคไม่พุดอย่างนี้

ใครจิตสงบแล้ว ใครปัญญาอบรมสมาธิเห็นจิตสงบนะ เอ๊ะ เฮ้ย จิตมันสงบได้หรือ โอ จิตนี้นามธรรมนี้เป็นรูปธรรมเลยหรือ อู้อู จิตเป็นอย่างนี้หรือ แล้วพอเห็นจิตเป็นอย่างนี้นะ พอจิตเป็นอย่างนี้สำนึกตน ตัวตนมี ตัวตนนี้สามารถทำงานได้ ตัวตนนี้สามารถออกวิปัสสนาได้ จิตเห็นอาการของจิต ถ้าจิตสงบแล้วจิตเห็นอาการของมัน คือจิตเห็นความคิดละ เพราะจิตมันสงบ จิตเป็นตัวพลังงาน จิตเป็นตัวพลังงานคือจิตเป็นสถานที่ ตัวภพ พอตัวภพเห็นปั๊บ ตัวภพออกไปจากความคิด ตัวภพ ตัวเรา

ตัวเรากับความคิดมันคนละอัน พอจับได้เอาความคิดมาชิงพิศเลย มึงคิดทำไม มึงคิดเรื่องอะไร ทำไมถึงคิด โทษนะจับความคิดมาเขกหัวเลย โอยควบคุมความคิดได้หมดละ แล้วเปลี่ยนแปลงได้ แก้ไขได้ สั้นขบวนการ ความคิดไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ความคิด คือขันธ ๕ ไม่ใช่เรา เราไม่ใช่ขันธ ๕ ขันธ ๕ ไม่ใช่ทุกข์ ทุกข์ไม่ใช่ขันธ ๕ พระโสดาบัน ความคิดมันอยู่ในขันธ ๕ ใจ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ตัวสังขารความคิดความปรุงแต่งมันอยู่ในขันธ ๕ วิญญาณก็อยู่ในขันธ ๕ สัญญาคือ

ข้อมูล ไม่มีข้อมูลก็คิดไม่ได้ ไม่มีสิ่งเปรียบเทียบคิดไม่เป็น ต้องมีสัญญาก่อนถึงมีสังขาร มีสังขารต้องมีความรู้สึกวេทนา มีวิญญาณรับรู้ มันก็เป็นรูปขึ้นมา พอจับอาการมันได้ มันก็มีการกระทำ ใ้หนี่ไม่มีอะไรเลยก็พูดกันไปแจ๊ๆๆ ก็รอยโคนั่นไง

นี่ไงสมาธิอบรมปัญญา ปัญญาอบรมสมาธิ ไม่มีสูตรสำเร็จ ใช้สมาธิอบรมปัญญาก็ได้ ใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ ผลัดกันทำ คนเรามีสองเท้านะ เท้าซ้ายและเท้าขวา คนมีเท้าเดียวมึงเดินไปไม่ได้นะ เรามีสองเท้า เท้าซ้ายก้าวไป ต้องก้าวเท้าขวาไป ยกเท้าซ้ายก้าวไป ยกเท้าขวาก้าวไป มันถึงพัฒนาไป จิตก็เหมือนกัน ใช้ปัญญาอบรมสมาธิก็ได้ ใช้สมาธิอบรมปัญญาก็ได้ เราใช้คำว่าก็ได้ คำว่าก็ได้คือเราเปลี่ยนเท้า เราเปลี่ยนการก้าวเดินไป มันจะก้าวเดินไปข้างหน้า มันจะดีขึ้นไปเรื่อยๆ มันจะเป็นไปได้ ไม่ใช่ว่ามัดเอามาเลยนะ วังกระสอบไง เอากระสอบใส่แล้วกระโดดไป จับเท้ามัดให้หมดเลยนะ กูต้องเดินอย่างนี้ กูต้องเป็นอย่างนี้ ก็ลื้งไปไง ไ้ลื้งไปนี่มันยังไปได้นะ แต่ถาวรานี่มันไปไม่ได้ มันไปไม่ได้หรอก

พูดแล้วบางทีมันเศร้าใจนะ เพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะประสาเราแล้ว คนที่รู้จักมันน้อยแต่คนรู้จักมี เพราะฉะนั้นคนที่พูด เขาจะกลัวคนรู้จัก เพราะคนรู้จัก เหมือนมวยมันรู้ทางแก่ นักมวยคูสิ นักมวยที่เขาเป็นแชมป์ๆ นี่ เขาต่อยแต่ละคราวเขาต้องเอาเทปอันเก่ามาศึกษา เขาจะแก้ทางมวยกันอย่างไร ที่เขาเป็นแชมป์ๆ กันเขาต้องแก้ทางมวยนะ แก้ทางมวยให้ถูก แล้วแก้ทางมวยถูกทีเดียวนะเขาชนะเลย แล้วเขาแก่นี่มันอยู่ที่ปัญญาไง

ไ้ถาวรานี่ก็เหมือนกัน จะเอาแต่สูตรสำเร็จๆ มันเป็นไปได้หรือ มันต้องแก้ มันต้องมีวิธีการเอาชนะตัวเองให้ได้ คราวนี้ทำไมแพ้ตัวเอง คราวนี้ทำไมจนมุมกับมัน แล้วจะหาทางต่อสู้อย่างไร โอ้โฮ ใช้เปรียบเทียบ ใช้ความคิด ใช้ต่อสู้แล้วเราจะทำของเราได้

ฉะนั้นการเห็นอย่างนั้น เห็นนิมิต เห็นกาย ถูกต้องแล้ว ถูกต้องแล้ว แต่.. แต่มันเป็นเมื่อวานนี้ เมื่อวานนี้มีได้ก็เป็นคติให้เราได้เปรียบเทียบ แต่เมื่อวานนี้มันจะไม่มีประโยชน์อะไรกับเราเลยนะ เราจะมีวันนี้กับพรุ่งนี้นะ เมื่อวานนี้มันก็เป็นเพียงแค่เราเปรียบเทียบว่า เมื่อวานเราทำผิด ทำดีหรือทำชั่ว ถ้าเราทำแล้วถ้าสิ่งที่ดี เราก็เอานี้เป็นตัวอย่าง คือเราจะบอกว่าเป็นอดีตไปแล้ว อย่าไปวิตกกังวล

ทำปัจจุบันนี้ให้ดีที่สุด เราจะมีแต่ปัจจุบันนี้กับอนาคตนะ อนาคตเรามีโอกาสนะ แต่เมื่อวานนี้ได้แต่คิดแล้วเสียใจไง เมื่อวานทำผิด เมื่อวานทำผิด นั่งเสียใจอยู่คนเดียว แล้วทำอย่างไรละก็เป็นเมื่อวานนี้ เรามีโอกาสไปแก้ใจมันใหม่ มีอย่างเดียวทำผิดก็ไปขอโทษเขา นี่เรามีปัจจุบันนี้กับอนาคต ฉะนั้นก็คือสิ่งที่เห็นแล้วก็เห็นไป แล้วตั้งสติไว้ แล้วทำต่อๆ ไปเนาะ

ใครมีอะไรอีกไหม เดียวกลับไปบ้านแล้วจะเสียใจที่ไม่ได้ถามนะ จบเนอะ เอวัง